

Warszawa, dnia 23 września 2021 r.

Jerzy Kwaśniewski
Prezes Zarządu
Fundacja Instytut na rzecz
Kultury Prawnej Ordo Iuris
Ul. Zielna 39
00-108 Warszawa

Sz. P. Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej
Ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

DO WIADOMOŚCI:

1. Sz. P. Mirosława
Stachowiak-Różecka –
Przewodnicząca Komisji
Edukacji, Nauki i
Młodzieży,
2. Sz. P. Urszula Rusecka –
Przewodnicząca Komisji
Polityki Społecznej i
Rodziny,
3. Sz. P. Marek Ast –
Przewodniczący Komisji
Sprawiedliwości i Praw
Człowieka,
4. Sz. P. Tomasz Latos –
Przewodniczący Komisji
Zdrowia

Szanowna Pani Marszałek,

15 czerwca 2021 r. Prezes Rady Ministrów Mateusz Morawiecki przekazał do Sejmu **sprawozdanie Rady Ministrów z wykonywania oraz o skutkach stosowania w 2019 r. ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży** (druk Sejmu IX kadencji nr 1332). 23 czerwca, a zatem dokładnie 3 miesiące temu, Pani Marszałek skierowała je natomiast do Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Zdrowia.

Posłowie należący do tych czterech komisji powinni teraz zebrać się na wspólnym posiedzeniu i rozpatrzyć dokument, a następnie skierować go do Sejmu na posiedzenie plenarne, gdzie będzie mógł zostać przyjęty albo odrzucony. Z analizy przeprowadzonej przez ekspertów naszego Instytutu wynika jednak, że **Sejm nie dochował tego obowiązku ustawowego ani razu w ciągu ostatnich 17 lat.**

W myśl przepisu art. 9 ustawy aborcyjnej (Dz.U. 1993 nr 17 poz. 78 z późn. zm.), „Rada Ministrów przedkłada Sejmowi corocznie, w terminie do dnia 31 lipca, sprawozdanie z wykonywania ustawy oraz o skutkach jej stosowania”. Przepis ten ustanawia zatem dwa

obowiązki: pierwszy nakazuje Radzie Ministrów przedłożenie rocznego sprawozdania Sejmowi, i to w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 lipca (choć nie zostało to doprecyzowane, należy przez to rozumieć dzień 31 lipca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie), natomiast drugi **nakazuje Sejmowi rozpatrzenie tego sprawozdania**, chociaż w tym przypadku nie określono konkretnego terminu. W obu przypadkach ustawodawca nie określił również szczególnej sankcji za brak wywiązania się z obowiązku.

Jest to zatem sytuacja analogiczna do przepisu art. 7 ust. 1a ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (tekst jednolity: Dz.U. 2020 poz. 1200), w myśl którego „Najwyższa Izba Kontroli przedstawia Sejmowi coroczne sprawozdanie ze swojej działalności”. Dodatkowy termin nakłada tutaj jednak na posłów art. 126 ust. 5 Regulaminu Sejmu (tekst jednolity: M.P. 2021 poz. 483), zgodnie z którym rozpatrzenie przez Sejm sprawozdania NIK „nie może nastąpić później niż w terminie 3 miesięcy od dnia jego doręczenia posłom”.

Sprawozdanie z wykonania ustawy aborcyjnej należy natomiast do kategorii innych sprawozdań, regulowanych przez art. 126a Regulaminu Sejmu – podobnie jak art. 126 ust. 5, dodany do Regulaminu przez Sejm uchwałą z dnia 19 grudnia 2008 r. (M.P. 2009 nr 2 poz. 9). Obowiązek rozpatrzenia sprawozdania przez Sejm nie jest zatem opatrzony sankcją prawną – jest on natomiast **powinnością moralną i elementem kultury politycznej**.

Jak wynika z załączonego zestawienia, na 27 lat obowiązywania ustawy aborcyjnej, podlegających obowiązkowi sprawozdawczemu:

1. **tylko 2 sprawozdania zostały złożone przez Radę Ministrów w ustawowym terminie** (za rok 1993, złożone w dniu 21 kwietnia 1994 r., i za rok 2001, złożone w dniu 31 lipca 2002 r.) – wszystkie pozostałe zostały złożone z przekroczeniem tego terminu,
2. **2 sprawozdania w ogóle nie zostały przekazane Sejmowi przez Radę Ministrów** (za rok 1996 oraz za rok 2004),
3. **tylko 8 sprawozdań zostało rozpatrzonych przez Sejm** (za rok 1993, 1994, 1995, 1997, 1998, 1999, 2001, 2002), przy czym dwa ostatnie spośród nich zostały rozpatrzone w 2004 r. – co ciekawe, jako jedyne zostały przyjęte przez aklamację, zaproponowaną przez prowadzącego obrady ówczesnego wicemarszałka Sejmu Donalda Tuska,
4. **tylko 13 sprawozdań zostało rozpatrzonych przez komisje sejmowe** na wspólnym posiedzeniu (za rok 1993, 1994, 1995, 1997, 1998, 1999, 2001, 2002, 2003, 2006, 2007, 2008, 2011), przy czym ostatnie spośród nich było przedmiotem obrad komisji w 2013 r.

Oznacza to, że **Sejm nie wywiązuje się ze swojego obowiązku od 2004 r.** (komisje sejmowe – od 2013 r.), nie rozpatrując w ogóle składanych do niego sprawozdań, i to niezależnie od następujących w nim zmian aktualnej większości partyjnej. Rada Ministrów od 2002 r. składa natomiast Sejmowi swoje sprawozdania z rażącym opóźnieniem, które obecnie zbliżyło się do niemal rocznego przekroczenia terminu ustawowego.

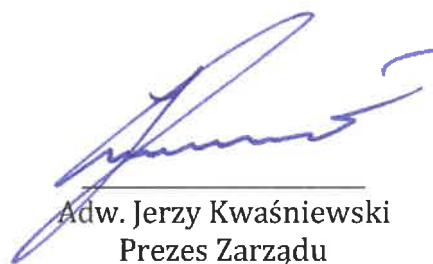
W doktrynie prawa konstytucyjnego dostrzega się, że przedkładanie przez konstytucyjne organy państwa dokumentów sprawozdawczych Sejmowi „postrzegane powinno być jako pochodna konstytucyjnej zasady równowagi władz oraz jako element funkcji kontrolnej sprawowanej przez Sejm”, natomiast ich rozpatrywanie stanowi „przykład

akceptowanej w prawie konstytucyjnym zasady, zgodnie z którą na interpretację przepisów ustrojowych wpływa utrwalona praktyka organów stosujących te przepisy”¹.

Obecna sytuacja to szansa dla posłów, by tym razem stanąć na wysokości zadania i rozpatrzyć sprawozdanie z wykonania ustawy aborcyjnej za rok 2019. Komisje powinny umożliwić posłom należyte rozliczenie rządu z realizacji jego ustawowych obowiązków, kończąc niechlubną tradycję ignorowania sprawozdań od 2013 r. Sprawa jest o tyle istotna, że jest to jedno z dwóch ostatnich sprawozdań z lat obowiązywania eugenicznej przesłanki uśmiercania dzieci nienarodzonych, której niezgodność z Konstytucją stwierdził Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 22 października 2020 r. (sygn. akt K 1/20).

Zwracam się z apelem zarówno do Pani Marszałek, jak i do Przewodniczących Komisji, o wspólne doprowadzenie do jak najszybszego zwołania posiedzenia połączonych Komisji i należyte rozpatrzenie przedstawionego sprawozdania.

Z poważaniem,

Adw. Jerzy Kwaśniewski
Prezes Zarządu

Załącznik:

- Tabela „Sprawozdania z wykonania ustawy aborcyjnej za lata 1993-2019”.

¹ M. Berek, *Rozpatrywanie przez Sejm dokumentów sprawozdawczych z działalności konstytucyjnych organów państwowych*, [w:] *Dookoła Wojtek... Księga pamiątkowa poświęcona Doktorowi Arturowi Wojciechowi Preisnerowi*, Wrocław 2018, s. 370.

Sprawozdania z wykonania ustawy aborcyjnej za lata 1993-2019

Sprawozdanie za rok	Data złożenia w Sejmie	Data skierowania do rozpatrzenia przez komisje	Data rozpatrzenia przez komisje	Data rozpatrzenia przez Sejm	Link, nr druku sejmowego
2019	15.06.2021	23.06.2021	?		https://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=1332
2018	09.04.2020	15.04.2020	Brak	Brak	https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=339
2017	14.01.2019	30.01.2019	Brak	Brak	https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=3185
2016	23.01.2018	06.02.2018	Brak	Brak	https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2238
2015	25.01.2017	27.01.2017	Brak	Brak	https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=1253
2014	21.03.2016	30.03.2016	Brak	Brak	https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=373
2013	15.07.2015	21.07.2015	Brak	Brak	https://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3686
2012	13.01.2014	22.01.2014	Brak	Brak	https://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2067
2011	30.11.2012	11.12.2012	08.05.2013	Brak	https://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/druk.xsp?nr=970
2010	20.10.2011	21.10.2011	Brak	Brak	https://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/4699.htm
2009	14.12.2010	17.12.2010	Brak	Brak	https://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/3724.htm
2008	19.11.2009	20.11.2009	05.01.2010	Brak	https://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/2524.htm
2007	13.01.2009	20.01.2009	05.01.2010	Brak	https://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/1606.htm
2006	08.11.2007	22.11.2007	27.03.2008	Brak	https://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/25.htm
2005	23.11.2006	04.12.2006	Brak	Brak	https://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1174.htm
2004	Brak?	Brak?	Brak?	Brak?	http://www.archiwum.mz.gov.pl/wp-content/uploads/2014/04/SRM-2004.pdf
2003	29.11.2005 22.10.2004	29.11.2005 02.11.2004	25.01.2006	Brak	https://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/70.htm https://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/opisy/3395.htm
2002	27.10.2003	30.10.2003	25.11.2003	20.01.2004	https://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/opisy/2164.htm
2001	31.07.2002	21.08.2002	21.11.2003	20.01.2004	https://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/opisy/808.htm
2000	02.08.2001	20.08.2001	Brak	Brak	Druk nr 3276, https://orka.sejm.gov.pl/proc3.nsf/0/EF3DBFE2E911F8B4C1257456004D6898?OpenDocument
1999	09.08.2000	28.08.2000	22.09.2000	31.01.2001	Druk nr 2136, https://orka.sejm.gov.pl/proc3.nsf/0/0E1C9E5FBE988BC3C1257456004D558D?OpenDocument
1998	06.08.1999	09.08.1999	21.09.1999	27.04.2000	Druk nr 1310, https://orka.sejm.gov.pl/proc3.nsf/0/CD6B0C7B71223291C1257456004D4335?OpenDocument
1997	09.09.1998	11.09.1998	03.11.1998	10.12.1998	Druk nr 592, https://orka.sejm.gov.pl/proc3.nsf/0/20DF007942D99887C1257456004D701D?OpenDocument
1996	Brak?	Brak?	Brak?	Brak?	
1995	28.08.1996	29.08.1996	14.11.1996	21.02.1997	Druk nr 1873, https://orka.sejm.gov.pl/proc2.nsf/0/D7CB0C29AC883BD2C12574580021972B?OpenDocument
1994	01.12.1995	12.12.1995	28.02.1996	28.08.1996	Druk nr 1416, https://orka.sejm.gov.pl/proc2.nsf/0/D8351CD0BA169B30C125745800219178?OpenDocument
1993	21.04.1994	27.04.1994	08.06.1994	02.09.1994	Druk nr 375, https://orka.sejm.gov.pl/proc2.nsf/0/7CADC607C34F1F9BC12574580021A13C?OpenDocument